

*Спеціалізованій вченій раді ДФ 41.884.049
Одеського державного університету
внутрішніх справ
65044, м. Одеса, вул. Успенська, 1*

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата юридичних наук, професора Мердової Ольги Миколаївни на дисертацію Тригуба Сергія Миколайовича України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що протидія незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів являє собою одне із пріоритетних напрямів діяльності органів державної влади, правоохоронних структур, а також громадських організацій.

На сьогодні в Україні спостерігається ситуація постійного збільшення масштабів та темпів наркотизації населення, що веде до зростання кількості правопорушень, пов'язаних з наркотиками, появи накросиндикатів, організованої системи дилерських мереж. Одночасно з цим, використання наркотиків збільшує кількість осіб, які використовують ці небезпечні речовини, що завдає істотної шкоди генофонду нації, здоров'ю людей, їх фізичному стану, зокрема через поширення різних видів інфекцій. За даними різних джерел інформації, Україна входить в десятку країн світу за найбільшою кількістю осіб, які вживають наркотики у перерахунку на тисячу населення. При цьому за даними МВС, в Україні число наркозалежних осіб досягло 200 тис., за останнє десятиліття їх кількість збільшилась у 2,5 рази. Такий стан речей загрожує національній безпеці держави та наносить значні матеріальні збитки у вигляді витрат на боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів, медичне лікування, реабілітацію, сприяє стрімкому розповсюдження ВІЛ-інфекцій, СНІДу, гепатиту та інших небезпечних для здоров'я людей захворювань.

Однією з причин такої ситуації є збройна агресія з боку росії, яка охопила всі сфери життя українського суспільства: політику, економіку, соціальну сферу, охорону природи тощо. Одночасно з цим, розвиток науки та фармакології призвів до появи значної кількості нових наркотиків, як природного, так і синтетичного походження, тому виникла необхідність розглянути правові ознаки цих небезпечних речовин та закріпити їх в діючому законодавстві.

Національна поліція України є одним з основних суб'єктів реалізації державної політики щодо протидії наркоманії, оскільки на поліцію покладений обов'язок щодо безпосередньої протидії незаконному обігу наркотиків, виявлення та недопущення вчинення правопорушень та їх розкриття, проведення відповідних оперативно-розшукових заходів та профілактичної роботи серед населення. У сучасних умовах така діяльність має бути спрямована на пошук шляхів реалізації державної політики щодо наркотиків з урахуванням специфіки конкретного регіону.

Враховуючи зазначене, дослідження адміністративно-правових засад діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів є вкрай актуальним і своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження Тригуба С.М. виконано відповідно до Стратегії Національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020), Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021), відповідно до плану наукових досліджень «Концепція розвитку адміністративного, адміністративно-процесуального права та фінансового права в умовах євроінтеграції» (на 2016–2020 рр.), загально-університетської теми науково-дослідних робіт «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний

реєстраційний номер 0123U103538) та теми науково-дослідних робіт кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ: «Забезпечення прав, свобод і інтересів людини в сучасних умовах адміністративно-правовими засобами» (державний реєстраційний номер 0121U109272).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ 31 листопада 2018 р. (протокол № 2).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується використаною нормативною базою, коректною методологією, належною теоретичною та емпіричною базою дослідження. Нормативно-правову та теоретичну базу дисертаційного дослідження становлять: Конституція та закони України, підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні Конвенції, згоду на які надано Верховною Радою України, відповідно до яких здійснюється діяльність поліції щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Емпіричною базою дослідження є публікації у періодичних виданнях, довідкова література, звіти та статистичні матеріали.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зумовлених метою й особливостями досліджуваної теми. Основним підґрунтям дослідження є метод пізнання, побудований на законах, категоріях та принципах діалектики, відповідно до вимог якої призначення, правові засади, особливості, суб'єкти протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів розглядаються як елементи цілісного явища, які знаходяться у тісному взаємозв'язку.

Мета дослідження, сформована Тригубом С.С., полягає у здійсненні комплексного теоретико-прикладного аналізу існуючих наукових підходів, а також чинного законодавства України і практики його реалізації щодо

сутності та особливостей адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, а також шляхи їх удосконалення.

Аналіз структури дисертаційного дослідження свідчить про те, що архітектоніка роботи логічно пов'язана з визначеними метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження, та передбачає висвітлення тих питань, які безпосередньо стосуються обраної автором проблематики.

Відповідно, наукові положення, рекомендації та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими та методологічно правильними, такими, що містять наукову новизну, мають системний, комплексний характер.

Наукова новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Оцінюючи наукову новизну роботи, слід зазначити, що дисертація С.М. Тригуба є однією з перших в українській адміністративно-правовій науці кваліфікаційних наукових праць, в якій отримано нові результати у вигляді комплексу наукових висновків відносно адміністративно-правових засад діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Сформульовані та аргументовані автором результати дисертаційного дослідження є важливими у теоретичному та практичному аспектах, містять елементи наукової новизни та пропозиції щодо удосконалення законодавства.

Серед них слід відзначити такі:

- авторську дефініцію поняття «протидія незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, під час дії режиму воєнного стану», визначену як комплекс дій профілактичного, інформаційного, організаційного та правового характеру, що здійснюється суб'єктами протидії в межах їх компетенції із застосуванням: адміністративно-правових, оперативно-розшукових, кримінально-процесуальних, виховних та

організаційних заходів щодо запобігання, припинення протиправних дій, притягнення до відповідальності осіб, що їх вчинили та усунення негативних наслідків у галузі обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів із залучанням можливостей сил Державних Митної та Прикордонної служб України, Збройних сил України, Національної гвардії України, інших законно створених на території України військових формувань та громадськості;

- алгоритм дій поліцейського, під час виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів у неповнолітньої особи – це як самостійні, так із залученням представників інших служб та підрозділів поліції, Державної служби України у справах дітей, посадових осіб інших компетентних органів та громадськості, послідовні організаційні та процесуальні дії працівника поліції щодо документування причетності неповнолітнього до незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів;

Важливими є і удосконалення автором положень щодо:

наукових підходів до визначення змісту поняття «протидія незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», яке визначено як комплекс скоординованих дій профілактичного, інформаційного, організаційного та правового характеру, що здійснюється у взаємодії суб'єктами протидії в межах їх компетенції із застосуванням: адміністративно-правових, оперативно-розшукових, кримінально-процесуальних, організаційних та виховних заходів щодо запобігання та припинення протиправних дій, притягнення винних у їх вчиненні до відповідальності та усунення негативних наслідків протиправного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

- поняття «взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», яке розуміється як спільна діяльність відповідних суб'єктів, яка

має узгоджений, систематичний та цілеспрямований характер, спрямований на недопущення розповсюдження такого негативного явища як наркоманія в суспільстві шляхом вчинення нормативно визначених та узгоджених за місцем і часом дій із застосуванням відповідного правового інструментарію;

Заслужують на схвалення та високу позитивну оцінку: науковий аналіз діяльності поліції зарубіжних країн у зазначеній сфері, який надав можливість запропонувати внесення змін до чинного законодавства України;

- пропозицій щодо прийняття Державної антинаркотичної Стратегії, Закону України «Про легалізацію канабіса»; Наказу МВС/СБУ/Державної митної служби /Державної прикордонної служби України «Щодо взаємодії органів Національної поліції України, СБУ, Державної прикордонної служби України, Державної митної служби України в галузі протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», Наказу МВС України «Про затвердження Статуту патрульної служби поліції», внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», наказу МВС України: «Про організацію діяльності служби дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад».

Дисертаційне дослідження містить також низку інших цікавих та аргументованих висновків, пропозицій та рекомендацій.

Таким чином, ступінь наукової новизни дослідження, обґрунтованість наведених у ньому положень, висновків та рекомендацій відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 - Право.

Наукове та практичне значення роботи. Виконане Тригубом С.М. наукове дослідження сприяє розв'язанню низки теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для адміністративного права та

правозастосовної діяльності органів та посадових осіб Національної поліції України.

Теоретичні положення і практичні рекомендації, відображені в дисертації, надалі можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових досліджень питань протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів підрозділами Національної поліції України (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Одеського державного університету внутрішніх справ від організації роботи підрозділів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність управління карного розшуку ГУНП України в Одеській області від 30.08.2023 р.); освітньому процесі – для підготовки монографій, підручників та посібників з навчальних дисциплін: «Адміністративне право», «Поліцейська діяльність», «Адміністративна відповідальність» (Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження Одеського державного університету внутрішніх справ від 26.04.2023 р.).

Основні положення наукового дослідження висвітлено в 4 наукових статтях, оприлюднених у фахових виданнях у галузі права, та у тезах 5 наукових доповідей на науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Наголошуючи загалом на високому теоретичному рівні дослідження, його практичній значущості, слід також зупинитися і на дискусійних положеннях роботи:

1. Під час публічної презентації бажано було б почути думку дисертанта щодо запропонованого ним прийняття Наказу МВС України «Про затвердження Статуту патрульної служби поліції» в контексті зв'язку протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів і діяльності патрульної поліції.

2. В підрозділі 1.1. дисертації на сторінці 39 автором виокремлено ознаки протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, до яких ним віднесено такі: 1) це діяльність відповідних суб'єктів, в межах своєї компетенції; 2) спрямованість всупереч незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; 3) охоплює як репресивну (реагування), так і превентивну (запобігання) складові, які не повно відображають вказану протидію, які на нашу думку не є вичерпними. Бажано було б дисертанту, в процесі публічного захисту охарактеризувати всі ознаки протидії незаконному обігу наркотиків.

3. На сторінці 109 та 110 автор аналізує методи діяльності поліції щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. При цьому він вказує на методи переконання, заохочення та примусу однак не розкриває сутності особливостей застосування названих методів.

4. Досить не однозначною є пропозиція автора, що відображена на сторінці 150 дослідження, де зазначено, що досвід США дає можливість запропонувати внесення зміни до законодавства України щодо обов'язкового тестування осіб, які приймаються на роботу, в присутності громадського спостерігача на наявність у крові наркотиків; аналогічні заходи, з метою ранньої профілактики наркоманії серед підлітків проводити медичними робітниками в присутності педагогів та поліцейських.

У цілому висловлені зауваження мають дискусійний характер та не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження.

Висновок. Дисертація Тригуба Сергія Миколайовича «Адміністративно-правові засади діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право, є:

1) завершеним особистим рукописом, у якому вирішено наукове завдання, що склало зміст предмету даного дослідження;

2) відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Тригуб Сергій Миколайович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

**Офіційний опонент –
завідувач кафедри адміністративно-правових
дисциплін факультету №2
Донецького державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, професор
26 січня 2024 року**

Ольга МЕРДОВА